

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد علوم و تحقیقات

رساله دکتری (Ph.D.) رشته دامپزشکی

گرایش بیماری های داخلی دام های کوچک

عنوان

بررسی و شناسایی انواع اختلالات رفتاری در گربه های ارجاعی به پلی کلینیک
تخصصی حیوانات خانگی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات و ارزیابی
پاسخ های درمانی به روش حساسیت زدایی منظم

استاد راهنما

دکتر سیامک مشهدی رفیعی

استادان مشاور

دکتر سید جاوید آل داود

دکتر علی اکبر سیف

نگارنده

محمد مهدی نادری

سال تحصیلی ۱۳۸۹-۱۳۹۰

ب

با سپاس از

استاد راهنمای ارجمند و بزرگوارم جناب آقای دکتر سیامک مشهدی رفیعی که بدون راهنمایی های دلسوزانه و تلاش های بی دریغ ایشان در شکل گیری این مطالعه که تاکنون سابقه ای از انجام آن به عنوان یک پژوهش بین رشته ای (دامپزشکی- روان شناسی) در کشور وجود نداشته، انجام این پژوهش برای بنده میسر نبود.

با سپاس از

استاد مشاور گرانقدرم جناب آقای دکتر سید جاوید آل داود که هر چه در توان داشتند در انجام این پایان نامه دریغ ننمودند.

با سپاس از

استاد مشاور عزیزم جناب آقای دکتر علی اکبر سیف، روان شناس و عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبایی، که تمام توان علمی خود را در شکل گیری اولیه این پژوهش بین رشته ای به کار بسته و راهنمایی های مهرورزانه ایشان، یادگار و راهنمایی برای دامپزشکان در انجام پژوهش های آتی در این زمینه خواهد بود.

با سپاس از

دوست عزیز و بزرگوارم جناب آقای دکتر بابک ستاری، که همواره در تمام مراحل تحصیل و به خصوص انجام این مطالعه از حمایت های دلسوزانه اش بهره مند بوده ام

تقدیم به

پدر و مادر عزیزم که همواره از حمایت های بی دریغشان بهره مند بوده ام و شوق نگاهشان، گرمی دستانشان و ذکر دعایشان موجب آرامشم در مسیر ناهموار زندگی بوده است

تقدیم به

همسر مهربان و گرانقدرم معصومه، که همواره بهترین ها را برایم خواسته، سختی های تحصیل همزمان با کار را به جان و دل خریده و پشتوانه ام در روزهای سخت زندگی و امیدم در دستیابی به هر آنچه آرزو دارم بوده و هست

تقدیم به

خواهران عزیزم مریم و مژگان، که همواره وجودشان باعث افتخارم بوده و از راهنمایی هایشان بهره مند بوده ام

تقدیم به

برادر عزیزم مهرداد، که پشتیبان تمام لحظات سخت و پر مشغله و روزهای تنگم بوده است

فصل اول ۱

چکیده ۲

۱-۱- مقدمه، طرح موضوع و بیان مسئله ..... **Error! Bookmark not defined.**

۲-۱- اهمیت و ضرورت انجام تحقیق ..... **Error! Bookmark not defined.**

۳-۱- اهداف مشخص تحقیق (شامل اهداف آرمانی، کلی، اهداف ویژه و کاربردی) .. **Error! Bookmark**

not defined.

۱-۳-۱- هدف کلی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۲-۳-۱- اهداف ویژه توصیفی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۳-۳-۱- اهداف ویژه تحلیلی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۴-۳-۱- اهداف کاربردی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۵-۳-۱- هدف آرمانی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۴-۱- سؤالات تحقیق ..... **Error! Bookmark not defined.**

۱-۴-۱- سؤالات توصیفی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۲-۴-۱- سؤالات تحلیلی ..... **Error! Bookmark not defined.**

۵-۱- فرضیه‌های تحقیق ..... **Error! Bookmark not defined.**

فصل دوم ..... **Error! Bookmark not defined.**

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۲-۲ تاریخچه رفتارشناسی گربه

Error! Bookmark not defined. .... ۲-۲-۲ آشنایی با برخی رفتارهای طبیعی گربه ها

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۲-۲ تیمار کردن

Error! Bookmark not defined. .... ۲-۲-۲ برقراری ارتباط با یکدیگر

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۲-۲-۲ ارتباط بینایی

Error! Bookmark not defined. .... ۲-۲-۲-۲ ارتباط صدایی (شنیداری)

Error! Bookmark not defined. .... ۳-۲-۲-۲ ارتباط بویایی

Error! Bookmark not defined. .... ۴-۲-۲-۲ ارتباط ملامسه‌ای

Error! Bookmark not defined. .... ۵-۲-۲-۲ تشخیص گربه در گروه

Error! Bookmark not defined. .... ۳-۲-۲ سلطه‌طلبی (غالب بودن)

Error! Bookmark not defined. .... ۴-۲-۲ قلمرو

Error! Bookmark not defined. .... ۳-۲ مشکلات رفتاری یا اختلالات رفتاری

Error! Bookmark not defined. .... ۴-۲ برخی از مهم ترین اختلالات رفتاری در گربه ها

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۴-۲ ادرار کردن گربه در منزل

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۱-۴-۲ دلایل مشکل دفع ادرار در منزل

Error! Bookmark not defined. .... ۲-۱-۴-۲ علل احتمالی دفع نابجای ادرار

Error! Bookmark not defined. .... ۳-۱-۴-۲ درمان های احتمالی موجود

Error! Bookmark not defined. ..... (مانند مکیدن پشم و لباس های پشمی) ۲-۴-۲ رفتارهای وسواسی
defined.

Error! Bookmark not defined. ..... ۱-۲-۴-۲ علل احتمالی

Error! Bookmark not defined. ..... ۲-۲-۴-۲ عوارض جانبی

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۲-۴-۲ درمان رفتارهای وسواسی

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۴-۲ ترس از صداهاى بلند

Error! Bookmark not defined. ..... ۱-۳-۴-۲ علایم ترس ناشی از صداها

Error! Bookmark not defined. ..... ۲-۳-۴-۲ درمان ترس ناشی از صداها

Error! Bookmark not defined. ..... ۴-۴-۲ اختلالات پرخاشگری در گربه ها

Error! Bookmark not defined. ..... ۱-۴-۴-۲ عوامل مستعد کننده پرخاشگری

Error! Bookmark not defined. ..... ۲-۴-۴-۲ درمان های احتمالی پرخاشگری

Error! Bookmark not defined. ..... ۵-۴-۲ چنگ انداختن خرابکارانه

Error! Bookmark not defined. ..... ۱-۵-۴-۲ روش های درمانی

Error! Bookmark not defined. ..... ۶-۴-۲ مشکلات رفتاری در حیوانات خانگی سالمند

Error! Bookmark not defined. ..... ۱-۶-۴-۲ زوال عقل کاذب

Error! Bookmark not defined. ..... ۲-۶-۴-۲ زوال عقل عروقی

Error! Bookmark not defined. ..... ۳-۶-۴-۲ آلزایمر

Error! Bookmark not defined. .... فصل سوم

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۳-۱ روش انجام پژوهش

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۱-۳-۱ نمونه گیری:

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۳-۲ روش انجام کار:

Error! Bookmark not defined. .... ۱-۳-۳ تحلیل آماری

Error! Bookmark not defined. .... فصل چهارم

Error! Bookmark not defined. .... نتایج

Error! Bookmark not defined. .... فصل پنجم

Error! Bookmark not defined. .... بحث

Error! Bookmark not defined. .... جمع بندی و پیشنهادها

Error! Bookmark not defined. .... منابع

فهرست جدول ها

عنوان

صفحه

- Error! Bookmark not defined.** ... جدول ۱-۳- تعداد و درصد کلی گربه ها بر اساس سن، جنس، نژاد
- Error! Bookmark not defined.** ..... و وضعیت تولیدمثلی گربه ها
- Error! Bookmark not defined.** .. جدول ۲-۳- ارتباط بین متغیرهای مستقل و شیوع اختلالات رفتاری
- Error! Bookmark not defined.** ... جدول ۳-۳- ارتباط بین عوامل مربوط به صاحب حیوان و شیوع اختلالات رفتاری
- defined.**

فهرست نمودارها

عنوان

صفحه

- Error! Bookmark not defined.** .. نمودار ۱-۳- درصد اختلالات رفتاری بر طبق اظهارات صاحبان گربه
- Error! Bookmark not defined.** ..... نمودار ۱-۳- کاهش شدت اختلال رفتاری (دنی)
- Error! Bookmark not defined.** ..... نمودار ۲-۳- کاهش شدت اختلال رفتاری (دوده)
- Error! Bookmark not defined.** ..... نمودار ۳-۳- کاهش شدت اختلال رفتاری (عسل)
- Error! Bookmark not defined.** ..... نمودار ۴-۳- کاهش شدت اختلال رفتاری (میو)

فصل اول

(مقدمه، بیان مسئله، اهداف و فرضیه های پژوهش)

چکیده

نه تنها اختلالات رفتاری، بلکه رفتارهای طبیعی گربه، مهم ترین عامل راحت نمودن همیشگی^۱ و یا رها نمودن^۲ گربه های با سلامت جسمی است. اطلاعات مورد نیاز از طریق تکمیل ۱۴۰ پرسشنامه به صورت مصاحبه چهره به چهره با صاحبان حیوان جمع آوری گردید. رابطه بین متغیرهای مستقل مانند سن، جنس، نژاد، وضعیت تولید مثلی، تعداد اعضای خانواده، وجود چند گربه در خانه، دسترسی به بیرون خانه، میزان تحصیلات و وضعیت تأهل صاحب حیوان با شیوع برخی اختلالات رفتاری مورد بررسی قرار گرفت. اختلالات رفتاری اصلی اظهار شده توسط صاحبان حیوان عبارتند از: دفع نابجای ادرار (۴۲٪) و پرخاشگری (۲۴/۳٪). همچنین دفع نابجای مدفوع، چنگ انداختن خرابکارانه، فعالیت بیش از حد، اضطراب ناشی از تنهایی، ترس از سر و صدا، رفتارهای وسواسی و ترس از سایر حیوانات و مردم اختلالات دیگر رفتاری مشاهده شده با شیوع به ترتیب ۱۷/۶٪، ۱۳/۶٪، ۱۰٪، ۷/۱٪، ۶/۴٪، ۴/۳٪، ۳/۶٪ بودند. گربه های نر احتمال بیشتری برای بروز دفع نابجای مدفوع، پرخاشگری و دفع نابجای ادرار نسبت به گربه های ماده داشتند. گربه های سالخورده (بیش از ۵ سال) احتمال بیشتری برای بروز پرخاشگری نسبت به گربه های بالغ و بچه گربه ها داشتند. علاوه بر این گربه های نژاد مو کوتاه (DSH) احتمال بیشتری برای بروز پرخاشگری نسبت به گربه های نژاد پرشین (Persian) داشتند. گربه هایی که به همراه گربه یا گربه های دیگر در خانه نگهداری می شدند، رفتارهای چنگ انداختن خرابکارانه و پرخاشگری به سوی سایر گربه ها را بیشتر از گربه هایی که به صورت انفرادی نگهداری می شدند، نشان دادند. گربه هایی که فقط داخل خانه نگهداری می شدند، احتمال بیشتری برای بروز پرخاشگری به سوی انسان ها، دفع نابجای مدفوع و دفع نابجای ادرار داشتند. در مطالعه حاضر به علت تعداد اندک مراجعینی که گربه های بالاتر از ۵ سال داشتند، شانس مواجهه و بررسی اختلالات رفتاری گربه های پیر وجود نداشت. در مطالعه حاضر از روش حساسیت زدایی منظم با استفاده از طرح چند خط پایه ای برای یک رفتار در بیماران مختلف، ۴ گربه دارای ترس از سر و صدا تحت رفتار درمانی قرار گرفتند که نتایج موفقیت آمیزی بدین روش حاصل گردید. نتایج حاصل از این مطالعه بیانگر این است که شیوع اختلالات رفتاری در گربه های خانگی ایرانی تحت تأثیر عواملی چون سن، جنس، نژاد، وجود چند گربه در خانه و میزان دسترسی به بیرون خانه می باشد.

کلمات کلیدی: اختلالات رفتاری، گربه، حساسیت زدایی، ایران، درمان

1 . Euthanasia
2 . Abandonment